

CRNA GORA
VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO
Tu broj 254/24
Podgorica, 23. maja 2024. godine

**UPUTSTVO ZA POSTUPANJE DRŽAVNIH TUŽILAŠTAVA U SLUČAJEVIMA KADA
POSTOJI OSNOV SUMNJE DA JE DOŠLO DO POVREDE ČLANA 3 EVROPSKE
KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA**

Zakonom o Državnom tužilaštvu propisano je da je Vrhovni državni tužilac odgovoran za vršenje poslova Državnog tužilaštva i da je dužan da preduzima mjere i radnje za efikasno i zakonito vršenje poslova Državnog tužilaštva.

Polazeći od Ustavom i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda zajamčenih prava na dostojanstvo i sigurnost čovjeka, poštovanja ljudske ličnosti i dostojanstva u krivičnom ili drugom postupku, u slučaju lišenja ili ograničenja slobode i za vrijeme izvršavanja kazne, te zabranjenosti mučenja, ili nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja, te kažnjivosti svakog nasilja, a na osnovu člana 131 stav 3 Zakona o državnom tužilaštvu ("Službeni list Crne Gore", br. 11/15, 42/15, 80/17, 10/18, 76/20 i 59/21), radi postizanja zakonitosti, djelotvornosti i jednobraznosti u postupanju državnih tužilaštava, a posebno imajući u vidu preporuke Evropskog Komiteta za sprečavanje mučenja i drugog nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) za torturu, uključujući i preporuke Ombudsmana, koje se odnose, između ostalog i na zabrinutost zbog većeg broja nedjelotvornih istraga u slučajevima torture, u kojima izviđaji (istrage) traju neprimjereno dugo, činjenicu da je Evropski sud za ljudska prava u presudi Baranin i Vukčević protiv Crne Gore utvrdio povredu prava na štetu ta dva građanina, obavezuju se rukovodioci državnih tužilaštava da hitno intenziviraju rad u predmetima kada postoji osnov sumnje da je došlo do povrede ljudskih prava garantovanih članom 3 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, a naročito da je izvršeno krivično djelo – iznuđivanje iskaza iz člana 166, krivično djelo - zlostavljanje iz člana 166a stav 2, krivično djelo – mučenje iz člana 167 stav 2 i krivično djelo – teška tjelesna povreda iz člana 151 Krivičnog zakonika Crne Gore (torture) ukoliko je ovo djelo izvršio policijski službenik, odnosno službenik Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, te da rukovodioci državnih tužilaštava i državni tužioci postupaju u skladu sa ovim uputstvom.

Vrhovni državni tužilac određuje koordinatora za praćenje primjene Uputstva, izradu izvještaja i saradnju sa Ombudsmanom, nevladinim i međunarodnim organizacijama i projektima u ovoj oblasti, a o čemu je dužan da redovno obavještava Vrhovnog državnog tužioca.

Uputstvo za rukovodioce državnih tužilaštava:

1. Da se u roku od 15 dana od dana prijema uputstva, izvrši kontrola tabelarnog prikaza svih predmeta koji su formirani u tužilaštvima u vezi sa sumnjom da je izvršena tortura od strane policijskih službenika ili službenika Uprave za izvršenje krivičnih sankcija i isti uporedi sa svim promjenama u predmetima, odnosno precizira na način što će svaki predmet nositi poslovni broj, datum izvršenja krivičnih djela, inicijale oštećenih lica, inicijale osumnjičenih lica, opis događaja, preduzete radnje i fazu postupka. Potrebno je navesti podatke koji se odnose na izrečene kazne od strane prvostepenog suda, izjavljene žalbe i odluke drugostepenog suda, kao i podatke o podnesenim pritužbama, odlukama neposredno viših tužilaštava po pritužbama i naknadnim postupanjem po njima. Za tačnost podataka odgovaraju rukovodioci.
2. Rukovodioci su dužni da kvartalno, tabelarno dostavljaju promjene u predmetima torture, kao i na zahtjev koordinatora za slučajeve torture.
3. Rukovodioci su dužni da sve informacije u vezi sa predmetima formiranim zbog torture obavijeste koordinatora i to pismeno ili mejlom.
4. Rukovodioci su dužni da u roku od 7 dana od dana prijema obavještenja odrede jednog ili više tužilaca koji će postupati u predmetima torture i koji će pohađati obuke za rad u konkretnim predmetima, a koji će biti određen/određeni godišnjim planom rada tog tužilaštva.
5. Rukovodioci su dužni da u predmetima u kojima izviđaji/istrage neopravdano dugo traju, odnosno u predmetima u kojima državni tužioci u zakonom predviđenim rokovima ne preduzimaju potrebne radnje u cilju donošenja odluke, daju pisana obavezujuća uputstva i preduzmu druge radnje u skladu sa zakonom.

Uputstvo za državne tužioce

Državni tužioci su dužni:

1. U predmetima u kojima na bilo koji način saznaju za sumnju u izvršenu torturu, kao i po krivičnoj prijavi, odmah formirati predmet i preduzimati hitne radnje u cilju prikupljanja dokaza i utvrđivanja svih činjenica važnih za krivični postupak.
2. O događaju, ukoliko to nije prethodno bio slučaj, upoznati Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije i sa istim neposredno sarađivati na utvrđivanju činjenica u konkretnom predmetu i eventualnom dokazivanju izvršenja krivičnog djela i otkrivanja učinioca krivičnog djela.
3. Posebnu pažnju treba posvetiti potencijalnim motivima mržnje za izvršenje krivičnog djela, postojanju posebnih okolnosti iz člana 42a Krivičnog zakonika Crne Gore.
4. Donijeti naredbu o angažovanju sudskog vještaka medicinske struke, bez obzira na to da li oštećeni ima vidljive spoljašnje povrede. Naredbu o angažovanju sudskog vještaka medicinske struke donijeti i bez izričitih navoda o torturi, kada

god postoje drugi razlozi koji ukazuju da bi saslušano lice moglo biti žrtva torture. Ukoliko nema dostupnih sudskih vještaka medicinske struke, naložiti ljekaru pregled, fotografisanje, a oštećenog upozoriti da ima pravo da odabere svog ljekara. Naredbom za medicinsko vještačenje ukazati na obavezu primjene pravila medicinske struke zasnovanu na standardima zaštite od torture. U svim situacijama pregled se mora obaviti bez prisustva policijskog službenika.

5. U svakom konkretnom postupku razmotriti mogućnost da se saslušanja osumnjičenih i oštećenih lica snimaju.
6. U slučaju kada policijski službenik odbije radnju prepoznavanja obavijestiti neposrednog starješinu, te ukoliko ni to ne da rezultate, obavijestiti direktora policije radi ocjene da li je policijski službenik izvršio disciplinski prestup ili povrijedio etički kodeks.
7. U slučajevima kada postoji sumnja da je tortura izvršena od strane policijskog službenika koji je nadležan da obavlja službene radnje u drugim predmetima postupajućeg tužilaštva, razmotriti mogućnost da se spisi predmeta uz obrazloženje dostave na nadležnost drugom državnom tužilaštvu.
8. U svakom konkretnom slučaju razmotriti mogućnost podnošenja žalbe.
9. U predmetima koji su formirani protiv NN učinilaca („KTN“) ovlaštenim policijskim službenicima dati naloge za preduzimanje konkretnih mjera i radnji, na koji način bi se obezbijedilo aktivno učešće državnih tužilaca u izviđajima/istragama i zahtijevati od policije detaljne i precizne odgovore o tome koje su mjere i radnje preduzeli i koji su dokazi prikupljeni po datim nalogima.
10. U slučaju nedoumica, u konkretnom predmetu konsultovati se sa kontakt osobom u svom tužilaštvu, rukovodiocem, odnosno sa koordinatorom za ovu oblast.

U svim do sada formiranim predmetima zbog postojanja osnova sumnje da je došlo do povrede ljudskih prava garantovanih članom 3 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, svako državno tužilaštvo za predmete iz svoje stvarne i mjesne nadležnosti, zavisno od faze postupka, izvršiće detaljnu analizu ovih predmeta pojedinačno, do sada preduzetih mjera da se učinilac krivičnog djela pronađe, da se učinilac ili saučesnik ne sakrije ili ne pobjegne, da se otkriju i obezbijede tragovi krivičnog djela i predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz, kao i do sada prikupljenih obavještenja koja bi bila od koristi za uspješno vođenje krivičnog postupka.

Izveštaj o izvršenoj analizi u ovim predmetima, sa planom budućeg rada, dostaviti koordinatoru u roku od 30 dana od dana prijema ovog uputstva.

Ovo uputstvo primjenjuje se od dana donošenja, kada prestaju da važe prethodna uputstva Tu.br. 10/19 od 27. juna 2019. godine, dopuna Tu.br. 10/19 od 15. novembra 2021. godine i Tu.br. 29/23 od 5. aprila 2023. godine.

VRHOVNI DRŽAVNI TUŽILAC
Milorad Marković